

Pesti Vigadó 2014

A PESTI VIGADÓ REKONSTRUKCIÓJA

A felújított Pesti Vigadó

Az épület műemléki rekonstrukciója

Az 1864-ben épült, többször átépített intézményt 2004-ben leromlott állapota miatt bezárták. Tíz évig tartó építészeti felújítás és újjáépítés után, 2014. március 14-én ünnepélyes keretek között megnyitották. Az Országgyűlés 2013. évi döntése alapján a pompás épület a Magyar Művészeti Akadémia tulajdonába került. Az állami beruházás eddigi költsége meghaladja a 4,5 milliárd forintot. A felújítás utolsó üteme még folytatódik.

A beruházásról

Az épület külső felújítása 2004-ben kezdődött, és a Reneszánsz Zrt. kivitelezésében 2006 őszére – körülbelül 1,5 milliárd forintból – be is fejeződött. Akkor még úgy gondolták, hogy 2007 végére a Vigadó belső felújítása is befejeződhet. Ez azonban túl sokáig húzódott és többször változtak a finanszírozási kondíciók

is. A munka az utóbbi években gyorsult fel, amikor is 2011 elején az irányítást átvette a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. A minisztérium további mintegy 2,6 milliárdot biztosított a felújítás befejezésére, és Takács Viktor miniszteri biztost kinevezte a munkák felügyeletére. Az Országgyűlés a Magyar Művészeti Akadémiát (MMA) nevezte meg

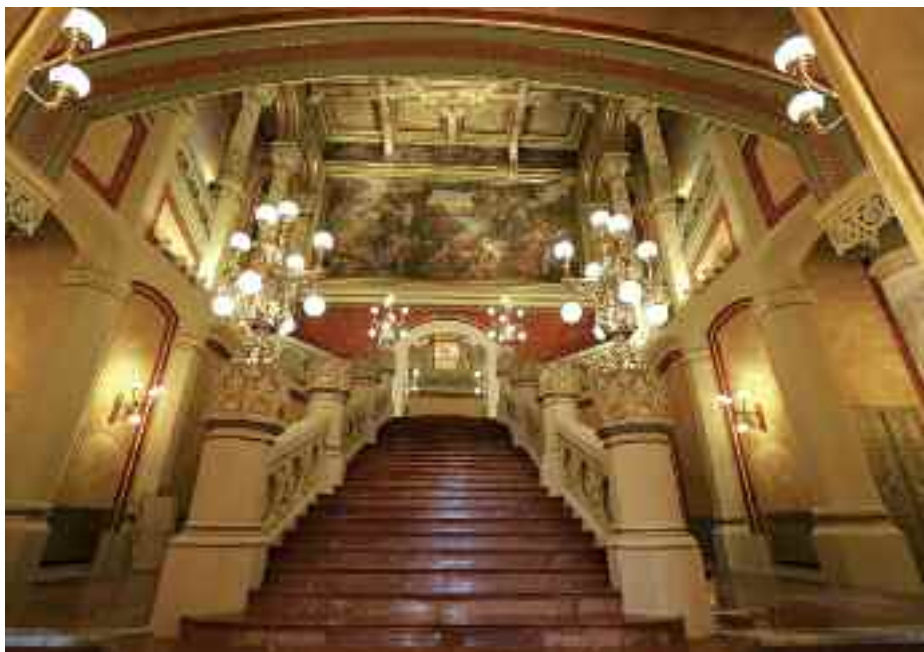

Pesti Vigadó 1902

Képek a feltárásról

▷ a Pesti Vigadó összművészeti rendezvényközpont új tulajdonosának. Az MMA programmal töltötte meg a patinás épületet, ahol bemutatatható az élő magyar művészet sokfélesége, a nyolc művészeti ág életképessége. A tervek szerint a Vigadó zenei koncerteken kívül konferenciáknak, kiállításoknak, tudományos rendezvényeknek is otthont ad majd.

Az MMA társfinanszírozóként vesz részt a beruházásban, nem az épületen végzett felújításokhoz, hanem a Vigadó működtetéséhez, felszereléséhez rendeltek hozzá forrásokat. A köztisztviselő által biztosított csaknem 400 millió forintból többek között fény- és hangtechnikai berendezéseket, bútorokat – például a koncerttermek széksorait –, a könyvtár berendezését és a galériák installációit szerezték be.*

Az épület történelmi előzményei

A Vigadó helyén egykor a Pollack Mihály tervezte, 1832-ben elkészült Redoute állt, Pest bálterme, fellépett benne sokak mellett Johann Strauss, Erkel Ferenc, itt adott jótékonysági koncertet az 1838-as árvízkárosultak javára Liszt Ferenc, itt nyílt meg 1848. július 5-én az első népképviselői országgyűlés. Itt mondta el július 11-én Kossuth Lajos híres beszédét, melynek hatására az országgyűlés megszavazta kétszáz ezer újonc toborzását, mígnem az épületet 1849-ben május 15-én Hentzi tábornok le nem ágyúztatta.

A mostani épület megtervezésére Feszly Frigyes kapott megbízást 1858-ban, az első táncmulatságot 1865. január 15-én tartották a Vigadónak keresztelt új palotában. Az épü-

leten belül lenyűgöző terek jöttek létre, díszes tagozatokkal, festményekkel, pompás csillárokkal. A homlokzatra a magyar történelem jeles alakjainak szobrai kerültek.

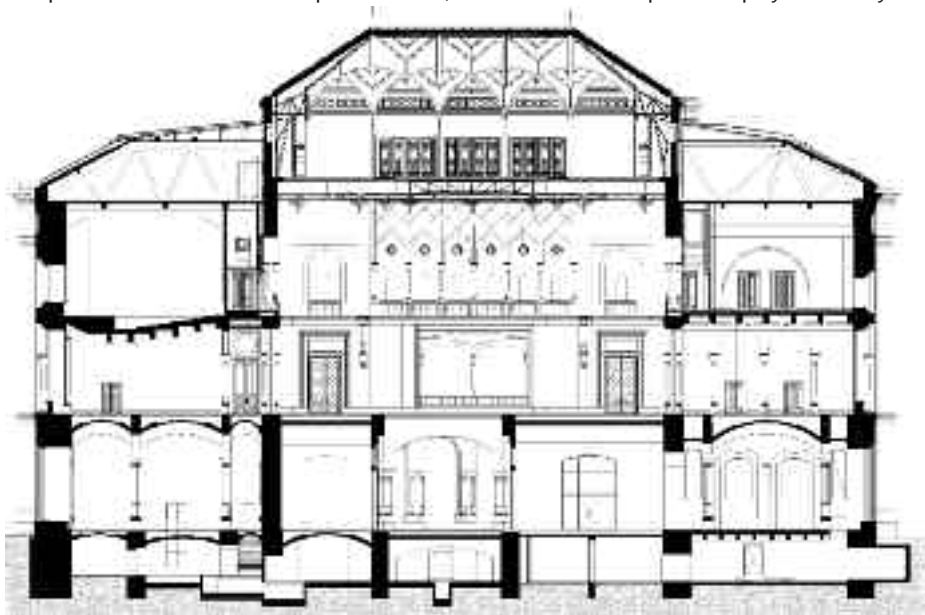
A ház folyamatosan fontos kulturális és történelmi helyszín volt, itt zajlott I. Ferenc József koronázási bankettje 1867-ben, és itt mondták ki Pest, Buda és Óbuda 1873-as egyesülését. Előkelő bálók, társasági események helyszíne, a magyar művészeti élet egyik fő központja, Pest rangos koncertterme Brahms, Liszt, Wagner, Erkel, Bartók, Debussy, Ravel és még sok neves művész koncertjeivel.

Az 1944–45-ös ostrom alatt az épület súlyosan megsérült, 25 év romos állapot, majd több mint 10 év felújítómunka után alaposan átépítve csak 1980-ban nyílt meg újra. Az épületet sok kritika érte az építészzakma,

a fellépő művészek és a közönség részéről is. A kritikák az áttervezés és a hiteles forrásokból megismerhető korábbi állapot közötti nagy különbséget, az önkényesen kiválasztott belső színeket és formákat, a rossz akusztikát és a gazdaságtalan üzemeltetést, valamint az épület sok részének méltatlan funkcióját és használatát említették.

A műemléki helyreállítás kezdete

Az elavult ház felújítása 2004-ben kezdődött el. Ma már nehéz megfejteni, hogy miért, de az akkori építető először a homlokzatokat újjáépítette fel, és a homlokzati nyílászárókat cserélte ki, majd 2006-ban pályázatot írtak ki a műemlék ház teljes felújításának tervezésére. A pályázatot Kralovánszky Réka és Szabó Zoltán építészek pályaműve nyerte

Hosszmetszet

* A fenti adatokat – a médiában megjelent információk alapján – a szerkesztő állította össze.

meg. Elkészítették az építési, engedélyezési tervek és a kiviteli tervek első változatát, majd a kivitelezők gőzerővel kibontották az épület majdnem teljes belsejét.

2008-ban koncepció- és tervezőváltás történt. Rövid időre megállt a bontás, majd álagbiztosítás mellett már az új koncepció szerint, Fehérváry Rudolf tervei alapján folytatódott a befejezésig a beruházás.

Olyan új épületet kívántunk létrehozni, amely szervezésében és kialakításában színvonalas, nagyon korszerű koncert-, kiállítás- és rendezvényhely. A háború alatt elpusztított, majd a 70-es években modernista és leegyszerűsített stílusban visszaépített történeti tereket az eredeti formáikhoz, térarányaikhoz, díszítéseikhez a lehető legjobban közelítve komponáltuk vissza a régi-új épületbe.

A sok évtizeden át megbecsült, közkedvelt eredeti épületről szerencsére sok dokumentum maradt. Ezek bátorítottak bennünket, hogy korhű helyreállításra merjünk törekedni. Ehhez azonban előtte el kellett távolítani a történeti terekbe könyörtelenül behúzott szintmegosztó födémekeket, szervesen beépített lépcsőket, falakat. Hihetetlen tömegű bontással, de megtörtént!

Rekonstrukciós munkák

A most elkészült felújítás az épület külsején alig mutat változást, azonban a belseje annál többet. Az előcsarnokot, a díszterem térsorát, a díszlépcsőházat korabeli források alapján az eredeti – vagy ahhoz nagyon közeli – formájú-

Alkotók:

2006 Pályázati terv, építési engedélyezési terv korai változata:

Kralovánszky Réka építész, vezető tervező, műemlékvédelmi szakmérnök, **Szabó Zoltán** építész, vezető tervező, Szakra Stúdió Kft.

2008 Véglegesített, megvalósított építészeti koncepció terv, építési engedélyezési terv és kiviteli tervek:

Építész: **Fehérváry Rudolf** vezető tervező, műemlékvédelmi szakmérnök, felelős tervező, **Szöke Ferenc** tervező munkatárs, Fehérváry Építész Studio Kft. generál tervező,

Belsőépítész: **Gothárd Erzsébet** vezető tervező, belsőépítész koncepció és kiviteli tervek. Medveczky és Gothárd építészeti és belsőépítészeti Kft.

Restaurálás, díszítőfestés: **Seres András, Horváth Ferdinánd** restaurátor művészek. MentArtis Kft.

Statika: **Pintér Tibor** EKI Kft.

Gépészet: **Hivessy Zoltán**, Körös Consult Kft.

Elektromos: **Kovács Zsuzsanna**, Inter-Ház-Tech Bt.

Akuszтика: **Kotschy András**, Kotschy és Társa Kft.

Színháztechnológia: **Strack Lőrinc**

Tűzvédelem: **dr. Csizmadia Zoltán, Szabó Norbert**

ra varázsoltuk vissza. A díszterem például magasabb lett az előzőnél két méterrel, és az eredeti mennyezet kialakítását kapta vissza. A belsőépítész tervező Gothárd Erzsébet, a festő restaurátorok Seres András és Horváth Ferdinánd voltak. Az átgondolt tervezésnek köszönhetően új rendezvényhelyek keletkeztek a pincei és a korábbi tetőtéri szinteken. Díszítésük a történeti terek közelében a történeti terekkel rokon, azokkal harmonizál, csakúgy, mint a belső traktusban létesített, újonnan kialakított kiszolgálóhelyiségeké. Az újonnan keletkezett pincei és felső szintű helyiségek igényesen, de új eszközökkel, formákkal lettek kialakítva.

Átmentett történeti terek: az előcsarnok, az áthajtó folyosó, a díszlépcsőház, a díszterem térsor és a páholyok. Új terek: a déli olda-

li fogadó és kiállítóhelyek, a díszlépcsőház fölötti kiállítóhelyek két szinten, a díszterem fölötti – azzal azonos alapterületű – többcélú terem, és nem utolsósorban a legszebb budai látványt feltáró panorámaterasz.

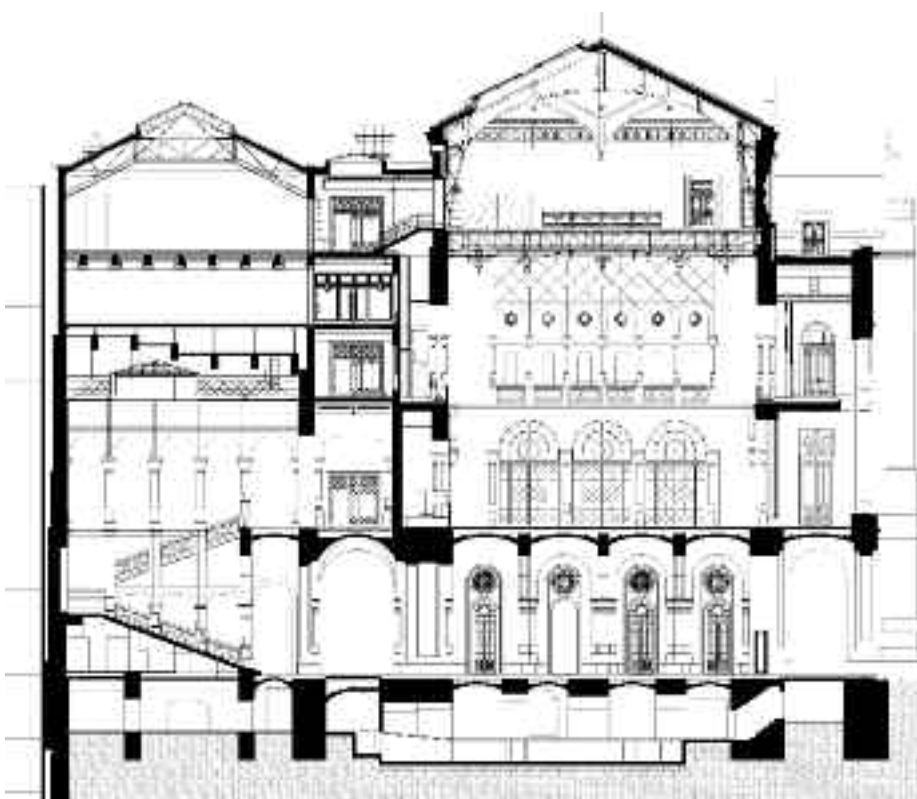
A közönséget váró elegáns terek mellett a lehető legnagyobb számú, szerényen, de igényesen kialakított kiszolgáló- és üzemi helyiség is létesült.

Pinceszint

Az északi oldalon új konyhaüzem, a déli részen pinceszinti kiállítóhely, másutt gépészeti terek jöttek létre. A funkcióval és gépészettel is zsúfolásig (de annál nem tovább) rakott épület légtechnikai kiszolgálását úgy oldottuk meg, hogy az alsó szinteket pincei gépházakból alulról szolgáltuk ki, a felső szinteket pedig a tetőről és az oldalsó tetősínten kialakított gépházakból láttuk el, hogy a nagy terjedelmű légtechnikai vezetékek összességükben a lehető legkevesebb helyet foglaljanak. Fontos megemlíteni azt is, hogy az alapozás megerősítését és a talajvíz elleni szigetelést egy nagy tömegű és merevségű gigantikus alaplemezzel oldottuk meg. Előtte a Kristályház felőli történeti szerkezetek, mint a díszlépcsőház centiméteres nagyságrendű, időben hosszan elhúzódó süllyedésen mentek át, a jelenséggel járó félelmetes repedésekkel együtt. A nagy tömegű merev szerkezet egy csapásra megoldotta a gondot.

Földszint

A történeti előcsarnok megújított térkapcsolatokkal megmaradt az eredeti formájában. Északi irányban étteremhez, kávézóhoz és ruhahatárhoz kapcsolódik, déli irányban a Magyar Művészeti Akadémia fogadó-, kiállítótereireihez és könyvtárához. Ezek a helyiségek a megnyitó idejére még nem készültek el. Elkészült viszont a valamikori kocsithajtó rekonstruált boltozatokkal, díszítésekkel. Min- >

Keresztmetszet

› den zugot kihasználtunk, még a díslépcső karjai alját is toalettakkal építettük be. A gazdasági bejárat, porta, üzemenési helyiségek és felvonók a keleti oldali határfal mentén lettek rejtetten elhelyezve.

Első emelet, „páratlan” emeletek

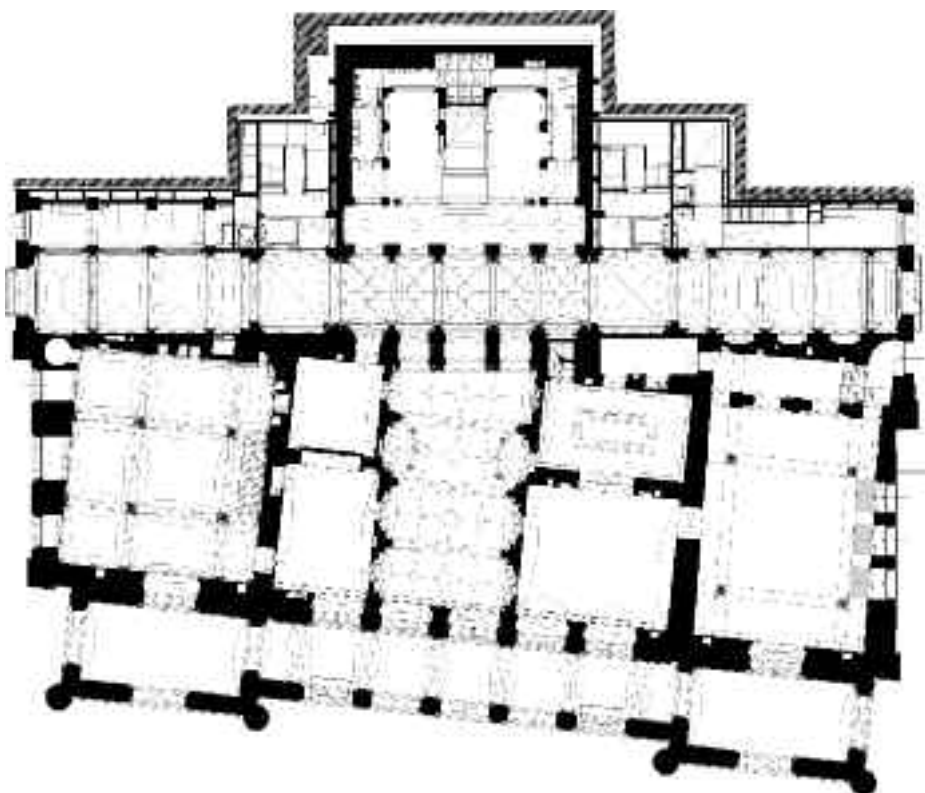
Ez egy olyan emelet, amely valójában nincs is. A rendezvénytermek hatalmas belmagasságai felbátorítottak bennünket, hogy az újonnan megfogalmazott kiszolgálótereket megosztott szintekkel dupla alapterületűvé varázsoljuk. A közönségforgalmi terektől jól elszeparálva lettek tervezve. Irodák, öltözők létesültek itt. Ilyenek a többi „páratlan” emeletek is.

Második emelet

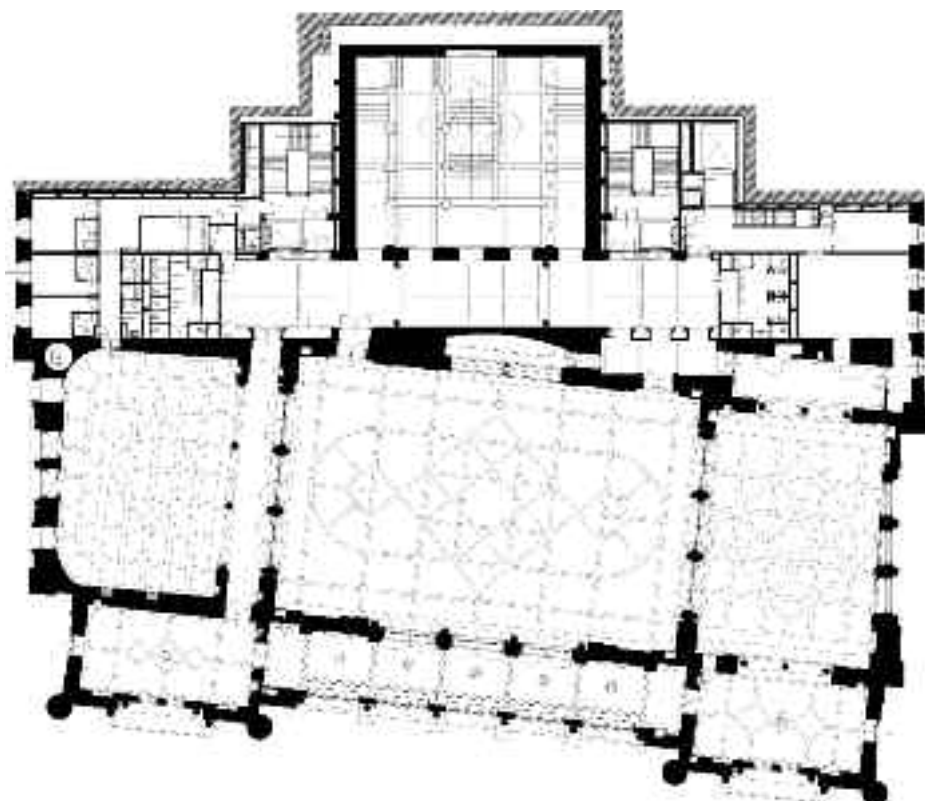
Az épület fő szintje. Középen van az eredeti belmagasságának nagy részét visszanyert, az eredetihez közelítő tégarányú dísterem. Tőle északra és délre íves falnyílásokkal, azokban metszett üveges mívés ajtókkal, függönyökkel összenyitott (vagy leválasztott) csatlakozó termek, a Duna irányába hasonló kapcsolattal és teljes budai látképpel a panorámafolyosó. A dístermi teremsor színezése nem egyezik az eredetivel. A tervezői, restaurátori szándékot felülírta az építető következetesen érvényesített igénye. Harmonikusan színezett, egységes megjelenésű teremcsoport alakult ki. A keleti oldalon elegáns foyer csatlakozik, annak végén WC-csoportok. Itt jegyzem meg, hogy az előtereknek nincsenek ajtói, hanem labirintusszerű bejáraton át lehet megközelíteni a helyiségeket, amelyek kialakítása, burkolatai a történeti terektől ugyan különböző, de azokhoz alkalmazkodik. Az elválasztás alkalmasan tervezett depressziós légtechnikával történt. Erre a szintre vezet fel a díslépcsőház. A díslépcsőházat valaha felülvilágító „opeion” és belső udvarokra nyíló oldalsó ablakok látták el fénnel. Bár az ablakkereteket elfalazva megtaláltuk, visszaállítani nem lehetett a néhai belső udvar beépítése miatt, így a díszítőfestők állították elő az ablakok imitációit. Az opeion fölött is van még két új szint, így az is csak lámpákkal tudja imitálni a természetes fényt. A 70-es években zöld színnel készült modernista díszüvegezés nagyon disszonáns a korhűen restaurált díslépcsőház tetején. Remélem, hogy a közeljövőben egyszer csak rajtam kívül is felnéz valaki, és rendel helyette jó kezű és ízlésű iparművészől odailló díszüvegezést!

Negyedik emelet

A dístermi páholyok szintje. A déli oldalon konferenciateremmel, az északon az előző átépítésből megmaradt kamaraszínház-teremmel. Ez utóbbi belső kialakítása szintén nem

Földszinti alaprajz

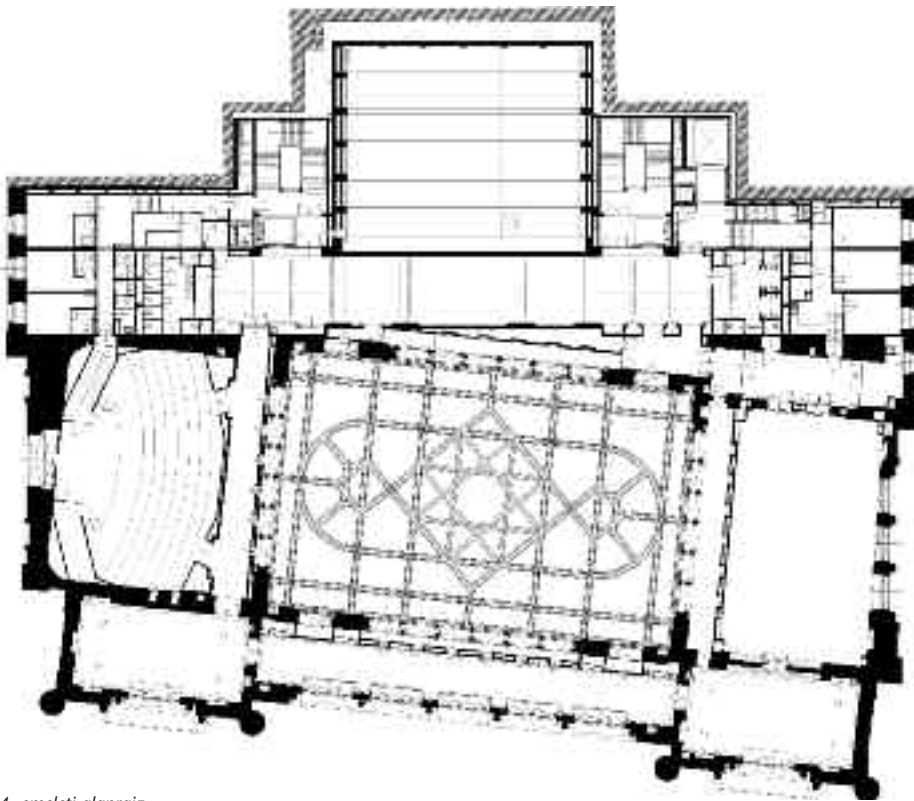
2. emeleti alaprajz

készült még el. A Duna felőli páholyok az első panorámafolyosónál is jobb budai, dunai kilátást nyújtanak a közönségnek. Az akusztikailag igényesen megtervezett és kialakított dísterem sokoldalú rendezvény lehetőségét segíti elő. Az eddig csak az északi oldalon volt technikai vezérlőfolyosó mellett a déli oldalára is építettünk egy másikat, így a terem

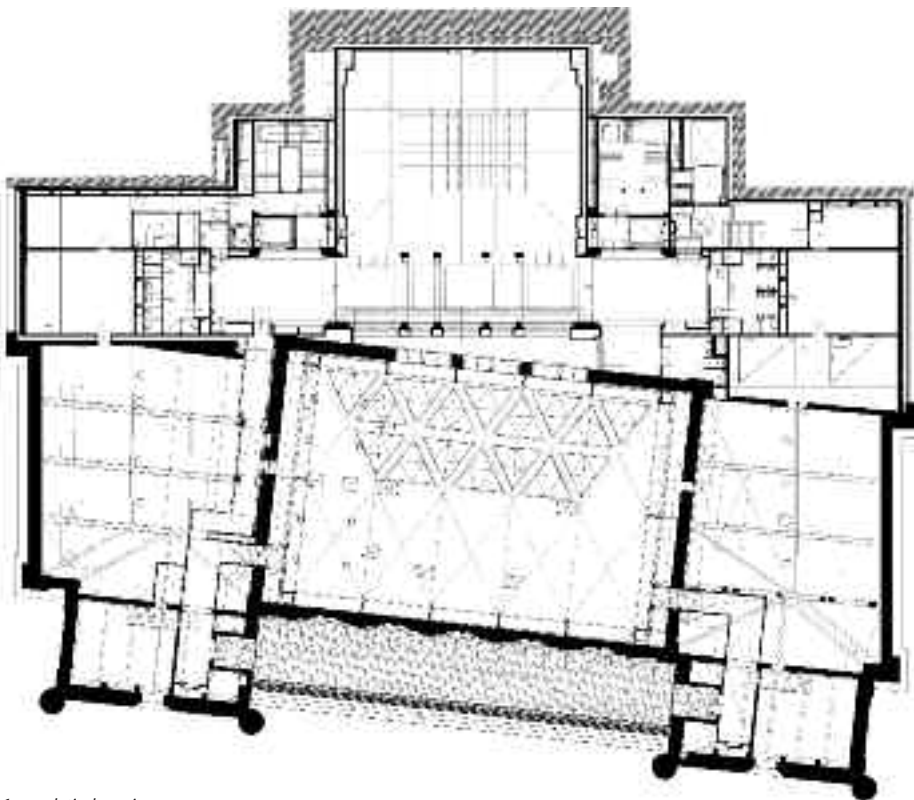
nemcsak egytengelyű irányultsággal rendezhető be, hanem sokféleképpen.

Ötödik emelet

Ez az a „páratlan” emelet, amely a többi páratlan szinttől a díslépcsőház fölött kialakított nagyméretű kiállítóterem miatt különbözik. Az új kiállítóterem természetesen nem

4. emeleti alaprajz

6. emeleti alaprajz

csak kiállításokra, hanem más, aktív rendezvényekre is alkalmas.

Hatodik emelet

Amit a néhai padlásból el tudtunk lopni. Középen a díszteremmel azonos alapterületű, tető-felülvilágítós, nagy belmagasságú, érdekes belső kialakítású 500 négyzetméteres

nagyterem épült. Alkalmas kiállítások és aktív rendezvények, előadások kiszolgálására. Egy-szer talán a külső árnyékoló-sötétítő berendezése is meg fog épülni! Sokat fog segíteni a rendezvények szabadsága és a légtechnika gazdaságossága dolgában! Ez a terem a díszterem eredetihez közeli belmagassága miatt sajnos csak lépcsőzéssel közelíthető meg. Az

egész ház minden közönségforgalmi tere – az alkalmasan kialakított felvonóknak és közlekedőrendszereknek köszönhetően – természetesen akadálymentes. Ezt a termet a nehezen mozgó a lépcső széléhez diszkrétan elrejtett emelőszerkezettel tudják elérni. A belső oldalon a lentivel azonos alapterületű, de szintén magas belső terű és üveg felülvilágítós, többcélú rendezvényhely létesült. A teremre is érvényes, hogy kiállításokra és előadásokra is alkalmasan lett megkomponálva. A két nagyterem között télikertnek nevezett, hosszan kialakított tető-felülvilágítóval az ég felé nyitott, emlékezetes térélményt nyújtó közlekedő-, zsbongóteret alakítottak ki. Az északi és déli padlásterek gépészeti terekké váltak. Méltattam fentebb a panorámafolyosókról nyíló budai látványt. Fenntartva azok méltatását, megemlítem, hogy azok fölött, az ott kialakított panorámateraszról viszont lélegzetelállító a teljesen akadálymentes panorama. Eddig gépészeti vezetékekkel megtöltött, féltett padlász rész volt ott, most viszont a főhomlokzat pártázata mögött létrehozott, rejtett terasz várja a látogatóit.

Az alkotók remélik, hogy színvonalasan, korábbi rangjához illően alakították, komponálták át, újjították fel a Pesti Vigadót. Tudását és verejtékét adta hozzá tíz éven át tucatnyi tervező, százas számokban mérhető kivitelező, akik remélik, hogy örömet szereznek vele hosszú időn át nagyon sok embernek!

Fehérváry Rudolf
építész

Fotó: MMA – Török Máté